

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประวัติศาสตร์ของการดนตรีศึกษา ได้มีนักการศึกษาคนสำคัญคือ Johann Heinrich Pestalozzi ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านดนตรีเลย เป็นคนแรกที่กล่าวว่า ชุมชนทั้งหมดควรได้สัมผัสกับการร้องเพลงและดนตรีที่มีคุณค่า (Szónyi, 1973) เพราะการเรียนรู้และเข้าใจในดนตรี นอกจากจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของชาติแล้ว ยังทำให้เป็นผู้มีวินัย มีบุคลิกภาพดี ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และที่สำคัญคือ ช่วยพัฒนาทางด้านสติปัญญา คำกล่าวของ Pestalozzi ทำให้นักการศึกษาทั้งหลายตื่นตัว และหันมาพิจารณาถึงการนำดนตรีเข้ามาสู่ระบบการศึกษาอย่างจริงจัง ในเมืองไทยก็ได้นำวิชาดนตรีและนาฏศิลป์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ว่าด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างเสริมลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

อย่างไรก็ตาม ดนตรีจะช่วยพัฒนาเด็กได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ถ้าครูสามารถจัดโปรแกรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาแล้ว ดนตรีก็จะช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อรวรรณ บรรจงศิลป์, 2527) การจัดการเรียนการสอนดนตรีที่ถูกต้องและเหมาะสมนั้น ควรมีการกำหนดแนวทางและวิธีสอนที่ชัดเจน ได้มีนักการศึกษาดนตรีทางยุโรปและอเมริกาหลายท่านเสนอแนวคิดในการสอนดนตรีด้วยกันหลายแนว แนวคิดในการสอนดนตรีที่เป็นที่ยอมรับ ได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลาย และมีการนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดของ Emile

Jaques-Dalcroze ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการสร้างสรรค์ในลักษณะต่าง ๆ และมีขั้นตอนการเรียนทฤษฎีดนตรีจากง่ายไปยาก แนวคิดของ Carl Orff ใช้การเคลื่อนไหว เช่นเดียวกัน แต่มีลักษณะที่ต่างไปจากแนวคิดของ Dalcroze การเล่นเครื่องดนตรีที่ Orff คิดประดิษฐ์ขึ้น และการคิดสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ขั้นตอนการเรียนทฤษฎีดนตรีของ Orff นอกจากนี้ยังมีแนวคิดของ Zoltán Kodály ใช้การร้องเพลงเป็นหลักในการเรียนรู้เนื้อหา ดนตรี โดยมีหลักและวิธีการสอนที่เป็นขั้นตอน มีระบบระเบียบ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ ในดนตรีจากง่ายไปยากอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2532) แต่ละแนวคิดมีวิธี สอนและจุดเด่นแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 วิธีนี้มีเป้าหมายพื้นฐานเช่นเดียวกันคือ การให้ประสบการณ์ทางดนตรีแก่ผู้เรียน โดยคำนึงถึงการพัฒนาแนวคิดและทักษะทางดนตรีอย่าง เป็นระบบ สำหรับแนวคิดของ Kodály ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในนานาประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ ฮองกง ญี่ปุ่น ใน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการจัดตั้งองค์การ OAKE (The Organization of American Kodály Educators) มีการจัดการประชุมทางวิชาการนานาชาติเกี่ยวกับดนตรีตามแนวคิดของ Kodály (International Kodály Symposium) ซึ่งจัดโดย IKS (Kite, 1985) โดยเฉพาะในประเทศฮังการีซึ่งเป็นบ้านเกิดของ Kodály และเป็นแหล่งที่ Kodály ได้พัฒนา แนวคิดในการสอนดนตรีของตนนั้น นักเรียนทุกคนจะได้รับการฝึกฝนการอ่านเขียนโน้ตแจกเช่น เดียวกับการเรียนเขียนอ่านภาษาอังกฤษ (ธวัชชัย นาควงษ์, 2533)

Kodály มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1882-1967 เป็นนักประพันธ์เพลงชาวฮังการี ซึ่งในระยะต่อมามีชื่อเสียงในฐานะนักวิชาการทั้งทางดนตรี และสาขาอื่นคือนักภาษาศาสตร์ นักดนตรีวิทยา นักการศึกษา นักประพันธ์ และนักปรัชญา Kodály ได้วางปรัชญาการเรียน การสอนดนตรีไว้ว่า ความสามารถทางดนตรีเป็นสิทธิของมนุษย์ชน การเริ่มต้นเรียนรู้ดนตรี ควรเริ่มจากเครื่องดนตรีธรรมชาติที่ทุกคนมีอยู่ประจำตัวคือเสียงร้อง และควรเริ่มเรียนรู้ ตั้งแต่เด็ก ๆ ในระดับอนุบาลหรือประถมศึกษา จึงจะทำให้การเรียนรู้นั้นสมบูรณ์ นอกจากนี้ ดนตรีพื้นบ้านนับเป็นภาษาแม่ทางดนตรี จึงควรรำดนตรีพื้นบ้านที่มีคุณค่ามาใช้นจุดเริ่มต้น (Szónyi, 1973) การสอนดนตรีของ Kodály ให้กับเด็กที่เริ่มต้นเรียนดนตรีนั้นแม้จะสอนทักษะ ต่าง ๆ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการร้องเพลง ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี ทักษะการเคลื่อนไหว

ร่างกาย ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการอ่านโน้ตไปพร้อมกัน แต่จะเน้นทักษะการร้องเพลงมากกว่าทักษะอื่น ต่อมาจึงเพิ่มการเน้นทักษะการอ่านโน้ตและการทดสอบโรคประสาท ในขณะที่สอนทักษะอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วยกัน เมื่อเด็กเริ่มโต การฝึกทักษะทางดนตรีด้านต่าง ๆ ยังดำเนินต่อไป และยังคงเน้นทักษะการร้องเพลงและการอ่านโน้ต แต่ไม่เน้นทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายมากนัก แนวคิดและวิธีสอนของ Kodály น่าสนใจและน่าจะทดลองนำมาใช้กับเด็กไทยมากกว่าแนวคิดของ Dalcroze และ Orff โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Kodály ใช้วิธีสอนโดยเน้นการร้องเพลง ไม่เน้นการใช้เครื่องดนตรี ซึ่งเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมต่างจากประเทศอื่น จึงควรมีการทำการศึกษาวิจัยวิธีสอนของ Kodály เพื่อจะได้ข้อมูลในการนำมาพิจารณาเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับเด็กไทย

ในประเทศไทย อรวรรณ บรรจงศิลป์ ได้แนะนำแนวคิดในการสอนดนตรีของ Bergethon and Boardman มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) แนวคิดสำคัญที่นำมาใช้คือ เน้นให้เด็กมีความรู้ทางดนตรี มีทักษะพื้นฐานทางดนตรี มีทัศนคติที่ดีและรู้คุณค่าของดนตรี สามารถนำความรู้และทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้

Bergethon and Boardman (1975) นักการศึกษาคนตรีชาวอเมริกา เชื่อว่าการที่เด็กจะมีคุณภาพทางดนตรีได้นั้น จะต้องมีความเข้าใจองค์ประกอบของดนตรี ได้แก่ จังหวะ (rhythm) ท่วงนอง (melody) เสียงประสาน (harmony) รูปแบบ (form) อารมณ์ของเพลง (expression) และแบบของเพลง (style) การที่เด็กจะเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนนั้น ครูต้องจัดประสบการณ์ทางดนตรีให้เด็กได้รับรู้หลาย ๆ ด้านผสมผสานกัน และกระทำอย่างสม่ำเสมอ ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางดนตรีที่ควรจัดให้เด็ก เพื่อให้เกิดทักษะ ได้แก่ ประสบการณ์ทางด้านการฟัง การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์และการอ่านโน้ต การสร้างทัศนคติที่ดีทางดนตรีแก่เด็กคือ เด็กควรได้เรียนรู้ประวัติและวรรณคดีดนตรีที่เหมาะสม โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) ใช้แนวคิดของ Bergethon and Boardman เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน สัมฤทธิ์ผลที่ออกมาพบว่าเด็กมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีตามจุดมุ่งหมาย

จากแนวคิดในการสอนดนตรีของ Kodály กับ Bergethon and Boardman ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยใคร่ศึกษาเพื่อดูสัมฤทธิ์ผลเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่นำเอาแนวคิดของ Kodály กับ Bergethon and Boardman มาใช้และเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทย ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการเน้นในบางทักษะอยู่แล้ว คือ ทักษะการฟัง ทักษะการร้องเพลง และทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ได้แก่ นาฏศิลป์เบื้องต้น ผลการวิจัยจะช่วยให้มองเห็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Kodály กับการสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดทักษะทางดนตรีด้านทักษะการร้องเพลง มีดนตรีประกอบร้องและไม่มีดนตรีประกอบร้อง และทักษะการอ่านโน้ต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Kodály กับการสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman

สมมติฐานของการวิจัย

การที่เด็กจะได้รับสัมฤทธิ์ผลสูงในการเรียนดนตรีและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาดนตรีนั้น นักการศึกษาดนตรีจะต้องหันมาพิจารณาถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะถ้าครูมีวิธีสอนที่ดี สามารถเลือกเนื้อหาได้เหมาะสม และสามารถจัดประสบการณ์ทางดนตรีได้อย่างถูกต้อง นักเรียนจะประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาทางด้านดนตรีได้อย่างเต็มศักยภาพ Bergethon and Boardman (1975) นักการศึกษาดนตรีชาวอเมริกันเชื่อว่าการที่เด็กจะมีภูมิกว้างทางดนตรีได้นั้น จะต้องมีความเข้าใจในองค์ประกอบของดนตรี ได้แก่

จังหวะ ทานอง เสียงประสาน รูปแบบ อารมณ์ของเพลงและแบบของเพลง ครูจะต้องจัด ประสบการณ์ให้เด็กได้รับรู้หลาย ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กเรียนเกิดความคิดรวบยอดในองค์ประกอบของดนตรี ประสบการณ์ที่ควรจัดจึงต้องมีทั้งประสบการณ์ทางด้านการฟัง การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์และการอ่านโน้ต ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องนำประสบการณ์เหล่านี้มาผสมผสานกันและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

Kodály นักการศึกษาคนตรีชาวฮังการีเชื่อว่า การสอนดนตรีควรเริ่มต้นจากเสียงก่อนสัญลักษณ์ เพราะดนตรีเป็นเรื่องของเสียง สัญลักษณ์เป็นเพียงภาษาเพื่อถ่ายทอดเสียง และการเรียนรู้ดนตรีที่ดีที่สุด คือ การใช้เครื่องมือที่มีมาแต่กำเนิด ได้แก่ เสียงร้องของมนุษย์ ซึ่งการร้องเป็นวิถีทางเดียวที่แท้จริงในการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรี นอกจากนี้ Kodály ยังเห็นว่าควรจะมีระบบสัญลักษณ์ที่ง่ายต่อการเข้าใจ เช่น สัญลักษณ์มือ สัญลักษณ์ของจังหวะ และระบบเคลื่อนที่ในการร้องมาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการอ่านโน้ต (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2532) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า Kodály ให้ความสำคัญเรื่องการร้องเพลงและการอ่านโน้ตอย่างมาก

จะเห็นได้ว่า แนวคิดของ Kodály กับ Bergethon and Boardman ต่างก็มุ่งที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางดนตรีสูงขึ้น แต่เนื่องจากแนวคิดของ Kodály มุ่งเน้นในด้านการร้องเพลงและการอ่านโน้ต ในขณะที่แนวคิดของ Bergethon and Boardman ไม่เน้นด้านใดด้านหนึ่ง แต่จะนำทักษะทุกด้านมาผสมผสานกัน จึงน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดนตรีสากลชั้นพื้นฐานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การที่ Kodály ให้ความสำคัญด้านการร้องเพลงและการอ่านโน้ตอย่างมากมาย น่าจะมีผลให้ผู้เรียนตามแนวคิดของ Kodály มีความสามารถในทักษะทั้งสองด้านนี้สูง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจ จึงควรจะทำการศึกษาเพื่อจะได้ข้อสรุปที่เด่นชัด อันจะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Kodály กับ การสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman แตกต่างกัน
2. คะแนนจากแบบวัดทักษะทางดนตรีด้านทักษะการร้องเพลงมีดนตรีประกอบร้อง และไม่มีดนตรีประกอบร้อง และทักษะการอ่านโน้ต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Kodály สูงกว่าที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่เข้าในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) สังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพลงที่เข้าในการวิจัยมีลักษณะทางดนตรีที่สำคัญคือ ในแต่ละเพลงมีช่วงกว้างของเสียงประมาณ 10 ชั้นคู่เสียง และมีเครื่องหมายกำหนดจังหวะ $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ และ $\frac{4}{4}$
3. แผนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย
 - 3.1 แผนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของ Kodály จำนวน 18 แผน โดยแต่ละแผนจะใช้เวลา 1 คาบ (คาบละ 60 นาที)
 - 3.2 แผนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman จำนวน 18 แผน โดยแต่ละแผนจะใช้เวลา 1 คาบ (คาบละ 60 นาที)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย
 - 4.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานจำนวน 1 ชุด
 - 4.2 แบบวัดทักษะทางดนตรี จำนวน 6 ชุด โดยวัดทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ
 - 4.2.1 ทักษะการฟัง
 - 4.2.2 ทักษะการร้องเพลง - มีดนตรีประกอบร้อง
- ไม่มีดนตรีประกอบร้อง
 - 4.2.3 ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี

4.2.4 ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย

4.2.5 ทักษะการคิดสร้างสรรค์

4.2.6 ทักษะการอ่านโน้ต

5. เนื้อหาที่นำมาทบทวนแผนการสอน ได้วิเคราะห์เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย บ. 1-2 หน่วยที่ 1-6 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แล้วจัดเรียงเนื้อหาใหม่ พร้อมทั้งปรับปรุงและเพิ่มเติมตามแนวคิดของ Kodály กับ Bergethon and Boardman โดยคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน

6. การทดลองสอน ทำการทดลองสอนแต่ละกลุ่มในเวลาเรียนปกติ ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ ๆ ละ 2 คาบ ๆ ละ 60 นาที รวมเป็นกลุ่มละ 18 คาบ รวมทั้งสิ้น 36 คาบ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่อง เพศ อายุ และพื้นฐานทางเศรษฐกิจของนักเรียน ไม่มีผลต่อการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของ Kodály กับ Bergethon and Boardman

คำจำกัดความ

ดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีคือ จังหวะ ได้แก่ เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 3 และ 4 ชื่อและค่าของโน้ตเข็บบิต 1 ชั้น (♩) และตัวหยุดเข็บบิต 1 ชั้น (∟) โน้ตตัวขาว (♩) และตัวหยุดตัวขาว (—) โน้ตตัวกลม (♫) และตัวหยุดตัวกลม (—) นอกจากนี้คือท่อนอง เป็นโน้ตบนบรรทัดห้าเส้น ได้แก่ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด การประสานเสียง ได้แก่ การประสานเสียงแบบ round เป็นการร้องแบบตามกัน ขึ้นและจบไม่พร้อมกัน การประสานเสียงแบบ descant เป็นการร้องที่มีแนวท่อนองหนึ่งอยู่เหนืออีกท่อนองหนึ่ง รูปแบบ ได้แก่ โครงสร้างของประโยคเพลง วรรคเพลง และความหลากหลายของจังหวะ รวมทั้งท่อนองเพลง อารมณ์ของเพลง ได้แก่ การสังเกตลักษณะเฉพาะ

ของเสียงร้องของมนุษย์ เช่น ความเร็ว-ช้า ความดัง-เบา และเสียงที่เล่นโดยเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เช่น กิ่ง กรับ กลอง ลูกแขก ซึ่งให้ความรู้สึกใกล้เคียงกัน อีกประการหนึ่งคือ แบบของเพลง ได้แก่ ลักษณะของเพลงจากวง orchestra

การสอนตามแนวคิดของ Kodály หมายถึง การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี โดยมุ่งเน้นทักษะการร้องเพลงและอ่านโน้ต ตลอดจนการพัฒนา استعدادประสาทในการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่ความสามารถในทักษะอื่น ๆ ด้วย มีวิธีการเรียนการสอนคือ เน้นการฟัง การร้องเพลงและการอ่านโน้ตเพียง 3 ประสพการณ์ ในทุกชั่วโมงก่อน ที่ตามมาอีก 3 ด้าน คือ การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายและการคิดสร้างสรรค์จะเป็นไปโดยง่ายขึ้น ซึ่งประสพการณ์ 3 ด้านนี้ จะเน้นเพียงบางด้านในบางชั่วโมง นอกจากนี้เน้นการทดสอบ استعدادประสาท ตลอดจนพัฒนาการไต่ยีนเสียงภายในโดยไม่ต้องร้องออกมาดัง ๆ และให้เด็กร้องเพลงให้ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีเสียงดนตรีประกอบโดยเน้นการร้องอย่างถูกต้อง ไม่เพี้ยน ถ่ายทอดความรู้สึกของดนตรีอย่างถูกต้อง และพยายามให้เด็กได้ร้องเพลงประสานเสียงเร็วที่สุด ส่งเสริมให้เด็กร้องเพลงที่มีช่วงเสียงจำกัดอยู่บนบันไดเสียง pentatonic และให้ร้องเพลงพื้นเมืองของชาติตนเองก่อนเพลงประเภทอื่น ๆ เน้นทักษะการอ่านโน้ต ในขณะที่สอนทักษะอื่น ๆ ควรคู่ไปด้วยกันโดยให้เด็กใช้สัญญาณมือแทนระดับเสียงหรือทำนองและใช้ตัวโน้ตไม่มีหัวแทนจังหวะ

การสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman หมายถึง การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำให้ประสพการณ์ทั้ง 6 ด้าน คือ การฟัง การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การคิดสร้างสรรค์ และการอ่านโน้ต โดยนํากิจกรรมทั้ง 6 ด้านมาผสมผสานกัน ผักการฟัง สามารถแยกแยะเสียงต่าง ๆ ตลอดจนแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีที่ไต่ยีน และใช้เครื่องดนตรี เช่น เปียโน อีเลคโทน หรือคีย์บอร์ดประกอบการสอนร้องเพลงและทักษะอื่น ๆ เพื่อความสนุกสนาน นอกจากนี้ต้องพัฒนาการร้องเพลงให้ตรงกับระดับเสียง ออกเสียงถูกต้องและชัดเจน และสามารถร้องคนเดียวได้ ส่งเสริมให้เด็กร้องเพลงที่มีช่วงเสียงจำกัดตามวุฒิภาวะของเด็ก และ

าให้เด็กฝึกอ่านเร็นต์หลังจากเรียนรู้ประสบการณ์อื่น ๆ มาแล้ว โดยให้รู้จักชี้เส้น(_ - -) แสดงแนวท่วงและเส้นจิตสั้นยาว (_ _ _) แสดงรูปแบบจังหวะ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความรู้ความสามารถใน ด้านเนื้อหาและทักษะทางดนตรีในการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน ซึ่งดูได้จากคะแนนรวมแบบ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานและแบบวัดทักษะทางดนตรี

ความรู้ทางดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบ ของดนตรี ได้แก่ จังหวะ ท่วงเสียงประสาน รูปแบบ อารมณ์ของเพลงและแบบของเพลง

ทักษะทางดนตรี หมายถึง ความสามารถจากการปฏิบัติทางดนตรี ได้แก่ (1) การฟัง เป็นความสามารถแยกแยะสิ่งที่ได้ฟัง แล้วนำมาแสดงออกได้ (2) การร้องเพลง เป็นความ สามารถในการร้องเพลงพร้อมกับเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องทั้งจังหวะ ท่วงและเนื้อร้อง และความสามารถในการร้องเพลงได้ถูกต้องทั้งจังหวะ ท่วงและเนื้อร้องโดยไม่มีเครื่อง ดนตรีประกอบ (3) การเล่นเครื่องดนตรี เป็นความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีและ ผสมวงได้ถูกจังหวะ (4) การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นความสามารถในการทำประกอบ เพลงได้ถูกจังหวะและมีลีลา (5) การคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดรูปแบบของ จังหวะและแสดงออกได้อย่างถูกจังหวะและมีลีลา (6) การอ่านเร็นต์เป็นความสามารถใน การอ่านเร็นต์ได้ถูกจังหวะและท่วง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ

ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ แนวความคิด จุดมุ่ง หมาย โครงสร้าง กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล ตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน จากวารสาร หนังสือ หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. รวบรวมเพลงร้องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 เพลง นำมาวิเคราะห์ตามแบบวิเคราะห์เพลงร้องของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์ แล้วคัดเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อนำมาสร้างแผนการสอนจำนวน 17 เพลง

3. การเลือกตัวอย่างประชากร

3.1 ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสาริตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 266 คน

3.2 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสาริตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) จำนวน 120 คน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างประชากรดังต่อไปนี้

3.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มี 7 ห้องเรียน นักเรียนในแต่ละห้องจะมีระดับความสามารถใกล้เคียงกัน เพราะการจัดชั้นเรียนในการเลื่อนชั้น ได้จัดชั้นเรียนแบบคละคะแนน ได้ตัวอย่างประชากรโดยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สองห้องแรกใช้ทดลองสอนตามแนวคิดของ Kodály นับเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 อีกสองห้องใช้ทดลองสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman นับเป็นกลุ่มทดลองที่ 2

3.2.2 นำนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มาจับคู่คะแนนของวิชาดนตรีซึ่งเป็นคะแนนสอบกลางเทอมของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ได้ตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 60 คู่

4. สร้างแผนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Kodály 1 ชุด และที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman 1 ชุด ชุดละ 18 แผน

5. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ชุด แบบวัดทักษะทาง

6. นำแผนการสอนดนตรีสากลชั้นพื้นฐานทั้ง 2 ชุด และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม ความครอบคลุมของเนื้อหาและกิจกรรม แล้วนำข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

7. นำแผนการสอนดนตรีสากลชั้นพื้นฐานทั้ง 2 ชุด ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แล้วนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่อง

8. นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลชั้นพื้นฐานทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.78

9. ทดลองสอนดนตรีสากลชั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของ Kodály กับการสอนตามแนวคิดของ Bergethon and Boardman ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 60 คน ใช้เวลาในการสอน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง

10. เมื่อทดลองสอนครบตามกำหนดแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลชั้นพื้นฐาน และผู้วิจัยบันทึกผลการวัดทักษะทางดนตรีทั้ง 6 ด้านกับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

11. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลชั้นพื้นฐาน ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยการทดสอบค่าที (t-test)

12. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการร้องเพลงมีดนตรีประกอบร้องและไม่มีดนตรีประกอบร้อง และทักษะการอ่านโน้ต ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยการทดสอบค่าที (t-test)

13. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้ผู้สอนดนตรีมองเห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา
2. ช่วยให้ผู้สอนดนตรีได้เข้าใจแนวคิดในการสอนดนตรีของ Kodály กับ Bergethon and Boardman และนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม
3. เป็นแนวทางเพื่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของ Kodály หรือแนวคิดของ Bergethon and Boardman ในลักษณะเปรียบเทียบกับแนวคิดอื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย